

1 Koje vrste mjera postoje?

Suđenje obično obilježavaju kraća ili dulja trajanja. To odugovlačenje, koje proizlazi iz različitih faza i različitih stupnjeva kroz koje suđenje prolazi, može ponekad dovesti do neučinkovitosti pravne zaštite koja se traži s obzirom na dugo čekanje presude, a s tim i njezina stupanja na snagu. U tom je smislu zakonodavac predvidio niz mjera kako bi se osigurala učinkovitost tražene sudske zaštite.

Predmeti povezani s osiguranjem tražbine uređeni su odredbama članaka 389. – 404. Zakona o parničnom postupku (ZPP).

U skladu s člankom 391. ZPP-a osiguranje tražbine dopušteno je u slučajevima u kojima bi bez takvih privremenih mjera tužitelju bilo nemoguće ili prilično teško provesti prava koja proizlaze iz presude te kada je: a) tražbina potkrijepljena čvrstim dokumentiranim dokazima, ili b) sud određuje iznos jamstva u skladu s člancima 180. i 181. Zakona o obvezama i ugovorima (ZOU). Jamstvo se može zatražiti čak i kad postoji čvrst dokumentirani dokaz.

Stoga je temeljni preduvjet i obavezan uvjet za odobravanje privremenih mjera rizik da tužitelj neće moći ostvariti svoja prava koja proizlaze iz presude koja će vjerojatno biti izrečena u odnosu na potencijalno potkrijepljen zahtjev.

Kako bi se dopustilo osiguranje tražbine, sudac treba procijeniti postoje li sljedeći preduvjeti: potreba za osiguranjem tražbine, vjerojatno opravdanje tražbine i privremene mjere, kako je naveo tužitelj, koja je odgovarajuća i primjerena u smislu potreba određenog predmeta i pravne zaštite koja se izričito traži.

U skladu s člankom 397. stavkom 1. ZPP-a pravom se predviđaju sljedeće privremene mjere:

pljenidba nekretnina;

ovrha na pokretninama i potraživanjima, uključujući ovrhu na vlasničkom udjelu u poduzeću;

ostale odgovarajuće mjere koje odredi sud, uključujući zapljenu motornog vozila i zastoj ovrhe.

Sud može odobriti i nekoliko privremenih mjera do iznosa tražbine.

2 Pod kojim se uvjetima takve mjere mogu naložiti?

2.1 Postupak

U skladu s odredbama članka 34. ZPP-a osiguranje tražbine dopušteno je:

u skladu s člankom 389. ZPP-a – za sve vrste tražbina – u odnosu na sve faze predmeta, prije zaključenja istražnog postupka tijekom žalbenih postupaka;

u skladu s člankom 390. ZPP-a sve se tražbine mogu osigurati čak i prije pokretanja postupka.

Zahtjev za privremene mjere u pogledu predmeta u tijeku:

Tužitelj dostavlja zahtjev sudu koji je nadležan za rješavanje tog pravnog spora. Da bi se dopustilo osiguranje tražbine, moraju postojati preduvjeti utvrđeni u članku 391. ZPP-a – moguće opravdanje tražbine, potreba za osiguranjem tražbine (odnosno, rizik da se neće moći ispuniti tužiteljev zahtjev u slučaju da se podrži), kao i primjerenost navedene mjere. U skladu s člankom 391. stavkom 2. točkom 3. ZPP-a, u slučaju da postoje nedostadni dokazi sud može prema svojoj diskrecijskoj odluci isto tako zatražiti plaćanje novčanog jamstva u iznosu koji odredi.

Osiguranje tražbine dopušteno je i kad je predmet obustavljen.

Zahtjev za osiguranje buduće tražbine:

Zahtjev se dostavlja na stalnu adresu tužitelja ili adresu na kojoj se nalazi imovina koja će poslužiti za osiguranje tražbine. Ako postoji zahtjev za dopuštanje privremene mjere za „zastoj ovrhe”, on se mora dostaviti sudu nadležnom za mjesto izvršenja.

Ako se odobri privremena mjera u odnosu na buduću tražbinu, sud određuje rok za dostavu tražbine koji ne može biti dulji od mjesec dana. Materijalni preduvjeti za odobravanje takvih privremenih mjera isti su kao i oni koji se odnose na odobravanje privremenih mjera u pogledu predmeta u tijeku.

U zahtjevu treba navesti zatraženu privremenu mjeru i vrijednost tražbine. On se mora dostaviti nadležnom regionalnom sudu ili nadležnom okružnom sudu ovisno o sudskoj nadležnosti u skladu s člankom 104. ZPP-a.

Zahtjev može dostaviti osoba na koju se zahtjev odnosi ili njen službeni zastupnik ili odvjetnik. Preslika zahtjeva nije potrebna jer se ne dostavlja protivnoj stranci.

Privremene mjere koje sud odobri uvode se putem:

pljenidbe nekretnina – tajništvo suda,

ovrhe na pokretninama i potraživanjima dužnika – državni ili privatni ovršitelj, uključujući putem obavijesti koje on šalje trećim stranama, kao što su banke i druge kreditne institucije,

za privremene mjere u pogledu automobila – nadležna služba prometne policije,

za privremenu mjeru „zastoj ovrhe” – presliku sudskog rješenja za odobreno dopuštenje treba dostaviti nadležnom ovršitelju koji je pokrenuo ovršni postupak, ostale mjere predviđene zakonom – nadležan državni ili privatni ovršitelj kojeg osoba odabere.

2.2 Glavni uvjeti

Materijalni preduvjeti za dopuštanje privremenih mjera (kako je prethodno opisano) utvrđeni su u članku 391. ZPP-a.

Osiguranje tražbine za uzdržavanje dopušteno je čak i bez usklađenja sa zahtjevima iz članka 391. ZPP-a u kojem slučaju sud može poduzeti privremene mjere *ex officio*.

Djelomično se osiguranje tražbine isto tako može dopustiti, ali samo povezano s dijelovima koji su potkrijepljeni s dovoljno dokaza.

3 Predmet i priroda takvih mjera?

3.1 Koja vrsta imovine može podliježati takvim mjerama?

Općenito sva imovina dužnika može biti podložna privremenim mjerama. Osiguranje novčane tražbine s pomoću ovrhe potraživanja koja ne podliježu ovrsi nije dopušteno.

U skladu s člankom 393. stavkom 1. ZPP-a osiguranje novčane tražbine od države, državnih institucija i zdravstvenih ustanova u skladu s člankom 5. stavkom 1. Zakona o zdravstvenim ustanovama nije dopušteno.

Sljedeće vrste imovine podložne su privremenim mjerama:

bankovni računi,

pokretnine,

nekretnine,
automobili, u pogledu njihove zapljene,
ovršne radnje,
određena imovina budućeg dužnika kako je preispitana u drugim slučajevima izričito utvrđenima u zakonu.

3.2 Koji su učinci takvih mjera?

Sva dužnikova raspolaganja imovinom nevažeća su u odnosu na vjerovnika ili povezane vjerovnike. U pogledu nekretnina nevaljanost ima učinak samo u odnosu na raspolaganja izvršena nakon upisa ovrhe u upisnik – u skladu s člankom 452. ZPP-a.

Člankom 453. ZPP-a uređuje se pretpostavka neizvršivosti u odnosu na vjerovnika i povezane vjerovnike prava stečenih nakon što se ovrha unese u upisnik te se zaprimi obavijest o ovrši.

U skladu s člankom 401. ZPP-a osigurani vjerovnik može podnijeti tužbu protiv treće odgovorne strane za iznose ili imovinu koju potonja odbija dobrovoljno predati.

Troškove povezane s postupcima osiguranja tražbine snosi osoba na čiji su zahtjev odobrene privremene mjere, kako je predviđeno člankom 514. ZPP-a, upućivanjem na članak 401. ZPP-a, kojim se uređuju privremene mjere.

3.3 Koliko dugo takve mjere vrijede?

Dopuštenje za osiguranje tražbine odobrava se na temelju načela da se u odnosu na predmet u tijeku odgovarajuća privremena mjera uvodi prije zaključenja predmeta odgovarajućom presudom koja je stupila na snagu.

Ako se odobri privremena mjera u odnosu na buduću tražbinu, sud određuje rok za dostavu tražbine koji ne može biti dulji od mjesec dana. Ako dokazi o podnošenju zahtjeva nisu izvedeni u okviru utvrđenog roka, sud otkazuje privremene mjere *ex officio* – u skladu s člankom 390. stavkom 3. ZPP-a.

U slučaju podnošenja zahtjeva zbog kojeg su odobrene privremene mjere, kao što je to obično slučaj, privremene mjere ostaju na snazi i imaju pravni učinak do zaključenja predmeta.

Člankom 402. ZPP-a uređuje se postupak ukidanja za odobrene privremene mjere. Njime se predviđa da zainteresirana strana mora podnijeti zahtjev čiju presliku mora uručiti osobi koja je zatražila odobravanje privremenih mjera. Osoba koja je zatražila odobravanje privremenih mjera može dostaviti prigovor u roku od tri dana. Sud, koji zasjeda na zatvorenoj sjednici, ukida privremene mjere ako više ne postoji razlog zbog kojeg su mjere odobrene ili je tuženik podnio jamstvo, u propisanom roku, polaganjem cjelokupnog iznosa koji je tužitelj zatražio (članak 398. stavak 2. ZPP-a). Rješenje suda o ukidanju privremenih mjera podložno je žalbi putem privatnog prigovora u roku od tjedan dana.

Zamjena odobrenih privremenih mjera, kako je predviđeno člankom 398. ZPP-a, može se odobriti u sljedeća dva slučaja:

u skladu sa stavkom 1. – sud, koji djeluje na zahtjev jedne od stranaka, može, nakon što je obavijestio drugu stranku i uzeo u obzir njene prigovore koje je dostavila u roku od tri dana nakon što je obaviještena, dopustiti zamjenu jedne vrste privremene mjere drugom, u skladu sa stavkom 2. – u slučaju osiguranja tražbine čija se vrijednost procjenjuje u novcu, tuženik može u svakom trenutku zamijeniti dopušteno osiguranje, bez pristanka druge stranke, novčanim zalogom ili drugim instrumentima osiguranja, u skladu s člancima 180. i 181. ZOU-a.

U slučajevima utvrđenima člankom 398. stavkom 1. točkom 2. ZPP-a opozivaju se ovrha ili pljenidba.

Zakonom se tuženika ne sprječava da podnese zahtjev protiv tužitelja za naknadu štete koje su tuženiku nanesene privremenim mjerama, ako je tražbina koja podliježe odobrenim privremenim mjerama opozvana ili zahtjev nije dostavljen u propisanom roku, kao i u slučaju da je predmet okončan (članak 403. ZPP-a).

4 Je li moguća žalba protiv takve mjere?

U skladu s člankom 396. ZPP-a na sudske rješenje u pogledu osiguranja tražbine može se podnijeti žalba privatnim prigovorom u roku od tjedan dana. Za tužitelja to razdoblje od tjedan dana počinje kada mu se dostavi rješenje, dok za tuženika (osobu protiv koje su odobrene privremene mjere) ono počinje od dana kada je ovršitelj, upisnik ili sud tuženiku dostavio obavijest o uvedenim privremenim mjerama. Preslika privatnog prigovora mora se dostaviti drugoj stranci koja odgovara u roku od tjedan dana.

U slučaju žalbe na rješenje za odbijanje privremenih mjera tuženiku se ne dostavlja preslika prigovora privatnog tužitelja.

Ako je žalbeni sud potvrdio rješenje za odobravanje ili odbijanje privremenih mjera, rješenje ne podliježe kasacijskoj tužbi. Ako je žalbeni sud odobrio privremene mjere koje je prvostupanjski sud odbio, rješenje žalbenog suda podložno je žalbi putem privatnog prigovora pred Vrhovnim kasacijskom sudom ako su ispunjeni preduvjeti u skladu s člankom 280. ZPP-a za dopuštanje takve žalbe.

U skladu sa Zakonom o parničnom postupku koji je trenutačno na snazi, odobrene privremene mjere i iznos jamstva koji je odredio sud kao uvjet za odobravanje privremenih mjera podliježu pravu na žalbu. Međutim, žalba pred žalbenim sudom ne može obustaviti privremene mjere prije nego što viši sud izda rješenje na žalbu i odredi ukidanje.

Posljednji put ažurirano: 03/01/2018

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.